

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudců Mgr. Kateřiny Kozákové a Mgr. Ondřeje Hrabce v právní věci

žalobkyně: **Z. Ž.**

bytem X

zastoupena Mgr. Lukášem Hojdnem, advokátem
se sídlem Francouzská 299/98, 101 00 Praha 10

proti

žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**

sídlem Palackého nám. 375, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 14. 6. 2024, č. j. MZDR 14816/2024-3/PRO,

takto:

- I. Rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 14. 6. 2024, č. j. MZDR 14816/2024-3/PRO, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši **14 363 Kč** k rukám jejího zástupce Mgr. Lukáše Hojdna, advokáta, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalovaný (dále i „prvostupňový správní orgán“) rozhodnutím ze dne 14. 3. 2024, č. j. MZDR 29788/2023-6/PRO, zamítl žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem (dále jen „zákon o odškodnění protiprávních sterilizací“), neboť dospěl k závěru, že sama žalobkyně požádala o sterilizaci, byla jí známa povaha zákroku a v dané době nebyla povinností o zákroku informovat písemně, proto postačovalo pouze ústní poučení. Ministr žalovaného v záhlaví uvedeným rozhodnutím (nyní napadené žalobou) zamítl následně podaný rozklad žalobkyně a prvostupňové správní rozhodnutí potvrdil.
2. Ministr žalovaného v žalobou napadeném rozhodnutí rekapituloval obsah prvoinstančního rozhodnutí a s tímto se ztotožnil. Shodně s žalovaným dospěl k závěru, že ze zdravotnické dokumentace vyplývá, že žalobkyně o provedení sterilizace sama požádala, v žádosti, kterou podepsala, uvedla, že „*má 4 děti a více dětí si již nepřeji*“. Z toho je patrné, že si žalobkyně byla vědoma druhu i povahy zákroku, o který žádá a též jeho nevratnosti. Žalobkyni byly poskytnuty informace o povaze zákroku, o jeho důsledcích, o alternativách antikoncepce v ústní formě, tj. v souladu s § 23 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (dále „zákon o péči a zdraví lidu“). Žalovaný akcentoval, že právě informovaný rozhovor, který udělení souhlasu pacienta předchází, může daleko lépe odpovídat potřebám pacienta. Listinný dokument tuto komunikaci nenahrazuje. Dále uvedl, že žádost o provedení sterilizace mohla být dána bezprostředně před provedením samotného zákroku, žádný tehdy platný právní předpis [zákon o péči o zdraví lidu ani směrnice Ministerstva zdravotnictví ČSR ze dne 17. 12. 1971, č. j. LP-252.3-19.11.71, o provádění sterilizace, ve znění platném a účinném od 1. 1. 1972 do 1. 1. 2012 (dále jen „směrnice“)] časový odstup mezi žádostí a provedením výkonu neupravoval. Stejně tak bylo možné, aby žádost o umělé přerušování těhotenství i žádost o sterilizaci byly podány souběžně. K námitce stran existence stresové situace žalovaný uvedl, že závěry uvedené v rozsudku Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) ze dne 28. 2. 2023, čj. 15 Ad 4/2022-35, na žalobkyni nedopadají, neboť žalobkyně nebyla vystavena situaci, na kterou cílí tento rozsudek, tedy situaci, kdy člověk trpí velikými bolestmi a je ovlivněn medikací.

II. Obsah žaloby, vyjádření žalovaného

3. V podané žalobě žalobkyně namítá, že se dne 19. 9. 2008 do nemocnice dostavila výhradně za účelem interrupce. A to z důvodu, že tato jí byla indikována lékařem na genetickém vyšetření. Žádost o interrupci podala žalobkyně dne 16. 9. 2008. Samotná skutečnost, že žalobkyně přijde o své dítě kvůli genetické indikaci, což se žalobkyně dozvěděla pouze pár dní před interrupcí, bylo pro žalobkyni smutným a stresujícím zážitkem. Lékařský zákrok spočívající v interrupci byl dalším důvodem k silnému psychickému vypětí. V takovémto rozpoložení přišla žalobkyně do dané nemocnice, kde jí ten samý den, kdy proběhl zákrok interrupce dali podepsat i předtištěnou žádost o sterilizaci, kterou na ni i téhož dne provedli. Žalobkyně tedy neměla čas se v klidu rozmyslet a probrat celou věc se svými blízkými, zároveň sama byla i ve velmi stresové situaci. Žalobkynina situace zcela odpovídá situaci popisované v rozhodnutí městského soudu sp. zn. 15 Ad 4/2022. Tato situace jednoznačně vylučuje schopnost udělit svobodný a informovaný souhlas.

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

4. Žalobkyni byla provedena sterilizace, o kterou nežádala. Ve zdravotnické dokumentaci absentuje řádná žádost o tento zákrok. Dokument, který v jedné části obsahuje předtištěnou žádost o provedení sterilizace a v druhé části protokol o jednání komise nelze považovat za řádnou žádost žalobkyně. Dokumentům, které podepsala, žalobkyně navíc vůbec nerozuměla, a to kvůli absenci jakéhokoliv poučení o povaze, charakteru, následcích a rizikách zákroku. Žádost o sterilizaci musí být dle § 6 směrnice odůvodněná. V žádosti o sterilizaci je na stroji napsáno pouhé: „*Žádám o provedení sterilizace dle § 27 zákona č. 20/1966 Sb. z těchto důvodů: věk 29 let, mám 4 děti a další si nepřeji*“. Toto odůvodnění nelze považovat za dostatečné.
5. Ve zdravotnické dokumentaci chybí písemné poučení o nevratnosti sterilizačního zákroku (§ 11 směrnice). Za toto poučení žalobkyně nelze považovat dokument označený „Souhlas s provedením zdravotního výkonu.“ V předtištěných polích dokumentu chybí údaje o pacientovi, jeho pojišťovně atd. Zároveň celý dokument operuje s rokem 2007, jakožto rokem, kdy je dokument sepisován a teprve na konci je rok 2007 přetištěn datem 19.09.2008. Jediné, co je tedy řádně vyplněno jsou podpisy žalobkyně a ošetřujícího lékaře. Tento dokument není možné považovat za relevantní nejen kvůli absenci celé řady informací, se kterými dokument přímo počítá, ale především kvůli nesprávnému a přetištěnému datu, které hypoteticky mohlo být změněno až po podpisu žalobkyně a není tudíž dostatečně průkazné, z jakého roku dokument vůbec pochází a za jakým účelem byl zhotoven. Netoužila-li by žalobkyně po dalších dětech, nechodila by na genetická vyšetření, ale sama by přišla s tím, že už děti mít nikdy nechce. Lékař provádějící vyšetření MUDr. P. L. indikoval ukončení těhotenství a zároveň ve zprávě o výsledcích vyšetření ze dne 15. 9. 2008 jasně uvedl, že kritéria pro žádost o sterilizaci nejsou vzhledem k věku těhotné splněny.
6. Posledně žalobkyně namítá, že žalovaný nedostatečně a nesprávně zjistil skutkový stav, neboť ponechal důkazní břemeno pouze na žalobkyni bez toho, aniž by sám, jakkoliv aktivně postupoval.
7. Žalobkyně proto navrhuje obě správní rozhodnutí zrušit.
8. Žalovaný se k žalobě nevyjádřil.

III. Ústní jednání

9. Na ústním jednání dne 19. 3. 2025 žalobkyně v plném rozsahu odkázala na obsah žaloby a argumentaci v ní uvedenou. Rovněž žalovaný odkázal na své vyjádření k žalobě a setrval na svých závěrech uvedených v napadeném rozhodnutí.
10. Soud k důkazu neprovedl k žalobě přiložené správní rozhodnutí obou správních orgánů ani zdravotnickou dokumentaci, jelikož tyto dokumenty jsou součástí předloženého správního spisu. Tím se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).

IV. Posouzení věci soudem

11. Městský soud v souladu s § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobkyní vymezených námitek, vycházel při tom v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování ministra žalovaného a shledal, že žaloba je důvodná.

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

12. Nejprve soud považuje za nezbytné uvést, že žalobkyně za žalovaného nesprávně označila ministra zdravotnictví, ačkoliv jím mělo být Ministerstvo zdravotnictví. Zdejší soud proto ve světle usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003-56, č. 534/2005 Sb. NSS, a usnesení kasačního soudu ze dne 29. 10. 2007, č. j. 8 Afs 75/2007-115, ve věci jednal jako s žalovaným právě s uvedeným ministerstvem, které je z tohoto důvodu jako účastník řízení označeno v záhlaví tohoto rozsudku, jelikož v řízeních o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 s. ř. s. není osoba žalovaného určena tvrzením žalobce, ale kogentně ji určuje zákon, proto je povinností soudu, aby jednal s tím, kdo skutečně žalovaným má být.
13. V předloženém správním spisu je založena žádost žalobkyně ze dne 19. 9. 2008 o provedení sterilizace. Je v ní uvedeno: „*Žádám o provedení sterilizace dle § 27 zák. č. 20/1996 Sb. z těchto důvodů: Mám 4 děti a další si již nepřeji.*“ Následuje podpis žalobkyně. Na stejném listu je i nedatovaný zápis z jednání sterilizační komise. Z tohoto zápisu není patrné, zda komise sterilizaci povolila, neboť je v něm toliko uvedeno: „*Podle závazného opatření č. 1/1972 Věst. MZ ČSR oznámeného v částce 5/1972 Sb. paragrafu 2, odstavec g) v platném znění – zdravotní indikace*“. Následuje podpis ředitele Stodské nemocnice a.s., přednosta por.-gyn. oddělení a odborného lékaře. Ve správním spisu je dále založen Souhlas provedením zdravotního výkonu, ve kterém je jméno a rodné číslo pacienta uvedeno na zčásti nečitelném razítku, chybí popis zákroku, účel, povaha, následky a rizika, stejně jako údaje o léčebném režimu. Tento dokument je opatřen razítkem s datem 19. 9. 2008 a je podepsán žalobkyní a ošetřující lékařkou. Součástí zdravotnické dokumentace je dále anamnéza, operační protokol, propouštěcí zpráva, žádost o umělé přerušení těhotenství ze dne 19. 9. 2008 z důvodu zdravotní indikace, zpráva z genetického vyšetření v Genetika Plzeň, s.r.o. z 15. 9. 2008 vyhotovená MUDr. L., protokol z příjmu na gynekologické oddělení, anesteziologický záznam, zpráva o genetickém vyšetření z 21. 3. 2003, informovaný souhlas pacienta k podání anestezie. Z protokolu z příjmu na gynekologické oddělení ze dne 19. 9. 2008 vyplývá, že pacientka byla přijata k interrupci na žádost z genetických důvodů se základní diagnózou úplný nebo neurčený potrat bez komplikací. Ze zprávy z genetického vyšetření sepsané MUDr. L. vyplývá, že jmenovaný na základě provedeného genetického vyšetření doporučil po domluvě s pacientkou umělé přerušení probíhajícího těhotenství z důvodu zvýšeného rizika indikace genetické vady. Současně doplnil, že po výkonu doporučuje zvolit vhodnou antikoncepci s tím, že kritéria pro žádost o sterilizaci nejsou vzhledem k věku pacientky splněny. Další dokumenty založené ve správním spisu soud neseznal za nutné rekapitulovat.
14. Soud předesílá, že zákon o odškodnění protiprávních sterilizací zakládá nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky (kompenzace) osobám v minulosti protiprávně sterilizovaným (§ 1). V ustanovení § 2 vymezuje oprávněnou k poskytnutí peněžní kompenzace jako osobu, *která se podrobila v období od 1. července 1966 do 31. března 2012 (dále jen „rozhodné období“) ve zdravotnickém zařízení na území, které je součástí území České republiky, sterilizaci v rozporu s právem.*
15. Co se rozumí sterilizací v rozporu s právem stanoví § 3 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, dle něhož jde *o zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.*

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

16. Podle § 3 odst. 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací se porušením právních předpisů a okolnostmi dle odstavce 1 rozumí zejména působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabráňujícím plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.
17. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS, ze zákonné právní úpravy dovodil čtyři podmínky, za jejichž kumulativního naplnění existuje nárok na odškodnění za protiprávně učiněnou sterilizaci:
 1. podání žádosti do 3 let od účinnosti zákona č. 297/2021 Sb.;
 2. žadatelka byla podrobena sterilizaci;
 3. k této sterilizaci došlo v rozhodném období (od 1. 7. 1966 do 31. 3. 2012);
 4. tato sterilizace byla provedena v rozporu s právem.
18. Mezi stranami není sporu o tom, že první až třetí podmínka byla splněna. Ve věci tak jde o to, zda sterilizace byla provedena v rozporu s právem.
19. Žalobkyně namítá, že ve zdravotnické dokumentaci absentuje žádost o provedení sterilizace.
20. Dle § 6 směrnice, na který žalobkyně poukazovala, platilo, že o sterilizaci z důvodů uvedených v § 2 písm. b) až g) může požádat písemně osoba, u níž má být sterilizace provedena, nebo s jejím souhlasem ošetřující lékař, předsedu sterilizační komise příslušné podle místa trvalého pobytu, popřípadě sídla pracoviště nebo školy, kterou navštěvuje. Žádost řádně odůvodní.
21. Z uvedeného plyne, že o sterilizaci bylo nutné požádat písemně a tuto žádost odůvodnit. Jak již bylo rekapitulováno výše v bodě [13] tohoto rozsudku, ve zdravotnické dokumentaci je založena žádost žalobkyně, ze které plyne, že žalobkyně žádá o sterilizaci z toho důvodu, že má již 4 děti a další si nepřeje. Dle městského soudu je tato žádost dostatečná a je i dostatečně odůvodněná.
22. Žalobkyně dále namítá, že předtišený formulář žádosti podepsala za okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu jí uděleného souhlasu/ projevu vůle. Žalobkyně se dne 19. 9. 2008 dostavila do nemocnice za účelem interrupce, jíž si nepřála a jíž se podvolila z důvodu genetické predispozice. Samotná skutečnost, že přijde o své dítě kvůli genetické indikaci, což se žalobkyně dozvěděla pouze pár dní před interrupcí, bylo pro žalobkyni smutným a stresujícím zážitkem. Lékařský zákrok spočívající v interrupci byl dalším důvodem k silnému psychickému vypětí. V takovémto rozpoložení přišla žalobkyně do dané nemocnice, kde jí dali podepsat předtištěnou žádost o sterilizaci, kterou na ni téhož dne spolu s interrupcí i provedli.
23. Městský soud již v žalobkyní citovaném rozsudku sp. zn. 15 Ad 4/2022 uvedl, že souhlas musí být prost jakéhokoli nátlaku či donucení, musí plně korespondovat s vnitřní vůlí a přesvědčením pacienta, a tudíž nesmí být učiněn v tísní, pod nátlakem či donucením způsobenými jakýmkoliv okolnostmi, jinak je neplatný. Konkrétně v případě pacientů připomněl, že pod tlakem určitých okolností, jako je například oslabující vliv nemoci nebo ovlivnění léky či stresové situace v bezprostřední souvislosti s podstoupením lékařského zákroku, není možné nikdy udělit skutečně svobodný a informovaný souhlas se zákrokem, neboť pacient nemůže dostatečně zvážit jeho následky a další související okolnosti. Za

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

příklad tohoto stavu lze označit i fází první doby porodní, během které ženě porodní bolesti a medikace brání v řádném zvážení všech následků svého rozhodnutí, případně další stavu.

24. Z protokolu z příjmu na gynekologické oddělení ze dne 19. 9. 2008 vyplývá, že pacientka byla přijata k interrupci na žádost z genetických důvodů se základní diagnózou úplný nebo neurčený potrat bez komplikací. Z uvedeného je zřejmé, že žalobkyně byla na gynekologické oddělení Stodské nemocnice dne 19. 9. 2008 přijata toliko za účelem operačního výkonu spočívajícího v umělém přerušení těhotenství, který byl téhož dne i proveden, jak vyplývá z operačního protokolu. Soud souhlasí s žalobkyní, že již samotné zjištění, že je třeba interrupci podstoupit, je zážitkem stresujícím a smutným. Stejně tak samotné podstoupení takového zákroku je obvykle stresovou situací. Takové psychické rozpoložení má pak jistě vliv na schopnost pacienta udělit skutečně svobodný a informovaný souhlas se zákrokem, neboť pacient v dané chvíli není zcela způsobilým dostatečně zvážit jeho následky a další související okolnosti. Ze správního spisu přitom jednoznačně vyplývá, že žádost o sterilizaci musela být žalobkyní podepsána až po přijetí na gynekologické oddělení, když jinak by v přijímacím protokolu byla obsažena i indikace ke sterilizaci. Svůj souhlas, resp. žádost, tak žalobkyně nepochybně učinila bezprostředně před samotným zákrokem. Ačkoli lze souhlasit s tezí, že v dané době platné právní předpisy neukládaly povinnost určitého časového odstupu od podání žádosti do provedení, resp. přijetí k výkonu, je zřejmé, že určitý časový odstup je významný, a to právě pro umožnění pacientovi důkladně a svobodně zvážit všechna pozitiva i negativa daného zákroku. Což zvláště platí v případě zákroku, který zamezuje možnost dalšího otěhotnění a ve velké míře tak zasahuje do práva žalobkyně založit rodinu.
25. Žalobkyně současně namítá, že nebyla dostatečně informována o povaze zákroku a dokumentům, které podepsala, vůbec nerozuměla.
26. Povinnost informovat o povaze zákroku vyplývá z obecného ustanovení § 23 odst. 1 zákona o péči a zdraví lidu, dle kterého *lékař je povinen poučit vhodným způsobem nemocného, popřípadě členy jeho rodiny o povaze onemocnění a o potřebných výkonech tak, aby se mohli stát aktivními spolupracovníky při poskytování léčebně preventivní péče*. Podle § 27 zákona o péči a zdraví lidu, ve znění účinném do 17. 10. 2008 (znění účinné ke dni provedení sterilizace), platilo, že *sterilizace se smí provést jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví*. Bližší podmínky souhlasu stanovila směrnice v § 11, dle které platilo, že *před výkonem podepíše osoba, u níž má být sterilizace provedena popřípadě její zákonný zástupce (opatrovník), prohlášení, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparabilní*. Ustanovení § 27a odst. 2 zákona o péči a zdraví lidu rovněž stanovilo, že *před podáním žádosti musí být osoba náležitě informována lékařem o povaze lékařského zásahu s upozorněním na rizika a případné nepříznivé důsledky s ním spojené*. Podle § 27c zákona o péči a zdraví lidu obdobně platilo, že *každý lékařský výkon, který není v bezprostředním zájmu osoby, na které má být proveden, lze provést pouze s předchozím písemným souhlasem takové osoby. Před udělením souhlasu musí být osoba úplně informována o povaze výkonu a jeho rizicích*.
27. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 11. 2024, č. j. 5 As 95/2024-39, shrnul, že „pro provedení sterilizace podle tehdy platné legislativy bylo zapotřebí kumulativní naplnění tří podmínek: a) souhlas nebo podání žádosti o sterilizaci, b) schválení žádosti sterilizační komisí na základě indikací dle sterilizační směrnice a c) pacientkou podepsané prohlášení, že s provedením

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparaibilní. [...] I přes relativní stručnost tehdejší právní úpravy je nepochybné, že povinnost pacientku (žalobkyni) před zákrokem poučit o jeho povaze a potřebných výkonech existovala jak v obecné rovině (§ 23 odst. 1 zákona o péči o zdraví lidu), tak právě i v případě sterilizace (§ 11 sterilizační směrnice, která je přímou aplikací § 27 zákona o péči o zdraví lidu). Právě v konkrétní úpravě poučení o sterilizaci ve smyslu sterilizační směrnice je přitom nutné hledat řešení projednávané věci. Samotný § 11 sterilizační směrnice totiž předpokládá, že k poučení pacientky ohledně reparaibility sterilizace dojde právě až po schválení její žádosti sterilizační komisí (tedy po kumulativním splnění podmínek č. 1 a 2), a to v písemné podobě před provedením sterilizačního zákroku. Právní předpisy tak zcela jednoznačně stanovily písemnou formu tohoto poučení. [...] I v obecné rovině byl tudíž lékař v době provedení sterilizace žalobkyně povinen pacienty poučit do té míry, do jaké byli schopni toto poučení pochopit a při lékařském výkonu aktivně spolupracovat. Zároveň však i v rozhodném období byla otázka reparaibility sterilizačního zákroku považována za natolik citlivou, že ji zákonodárce zakomponoval do právních předpisů.“ Z uvedené citace plyne, že žalobkyně měla být jednoznačně poučena právě písemně, nikoliv toliko ústně. I v době zákroku z platných právních předpisů plynulo, že žalobkyně musela být poučena o povaze a potřebných výkonech, a to před podáním žádosti (§ 27a odst. 2 zákona o péči a zdraví lidu) a písemně po podání žádosti a před provedením zákroku (§ 11 směrnice a § 27c zákona o péči a zdraví lidu).

28. Žalovaný dovozuje souhlas a vědomí o povaze zákroku z podání žádosti o sterilizaci (tedy nikoliv z toho, že žalobkyně byla před podáním žádosti poučena). O tom, že žalobkyně byla před podáním žádosti náležitě poučena však nesvědčí spisová dokumentace a ostatně to ani netvrdí správní orgány.
29. V citovaném rozsudku sp. zn. 5 As 95/2024 Nejvyšší správní soud uzavřel, že „nelze proto souhlasit se stěžovatelem, že si žalobkyně byla plně vědoma všech důsledků spojených se sterilizací kvůli kombinaci textu žádosti o sterilizaci a jejího následného schválení sterilizační komisí. Z textu žádosti nelze dovodit, že by si žalobkyně byla vědoma toho, že se jedná o nevratný zákrok. Pouhá zmínka o tom, že si s manželem další děti nepřejí, sama o sobě nevyjadřuje srozumění s tím, že pokud by v budoucnu změnila názor, z lékařského hlediska to již nebude možné. Z uvedených důvodů je třeba striktně trvat na tom, že písemné poučení v rozhodném období bylo nutnou podmínkou k provedení sterilizace v souladu se zákonem. V projednávané věci se přitom ani ve zdravotnické dokumentaci, ani ve správním spise nejenže takové písemné poučení nenachází, ale ani z ní nelze vyčíst skutečnost, že by žalobkyně o reparaibilitě sterilizace byla poučena alespoň ústně (i když v kontextu výše uvedeného požadavku na písemnou formu poučení by ani ústní poučení nebylo způsobilé k naplnění třetí podmínky pro zákonnost sterilizace). Nelze proto přisvědčit stěžovateli ohledně toho, že již samotnou žádostí o sterilizaci v kombinaci s jejím schválením sterilizační komisí a nástupem k zákroku samotnému žalobkyně dala najevo, že je s ireparaibilitou sterilizace obeznámena a srozuměna.“ Obdobný názor lze aplikovat i na nyní posuzovanou věc. Pouze z toho, že žalobkyně podala žádost nelze dovozovat, že byla o následcích provedení úkonu dostatečně informovaně poučena. I v nyní posuzované věci nelze rovněž vědomí žalobkyně o reparaibilitě zákroku a všech jeho důsledcích a rizicích seznat toliko z tvrzení žalobkyně, že další děti si již nepřejí. To více za situace, kdy soud výše dospěl k závěru, že žádost o sterilizaci podala žalobkyně v den, kdy podstupovala plánovanou interrupci, zatímco za účelem sterilizace se do nemocnice nedostavila. Soud zároveň zcela souhlasí se žalobkyní, že dostatečné informování o reparaibilitě sterilizace nelze

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

dovozovat z dokumentu Souhlas provedením zdravotního výkonu, ze které zejména není ani zřejmé, k jakému zákroku žalobkyně dává souhlas.

30. Podle citované právní úpravy rovněž musí být poučení provedeno písemně, a to až po podání žádosti a před provedením zákroku (§ 11 směrnice a § 27c zákona o péči a zdraví lidu). V rozsudku ze dne 31. 1. 2025, č. j. 2 As 114/2024-38, Nejvyšší správní soud uvedl, že „součástí podepsané žádosti o provedení sterilizace je prohlášení, že si je stěžovatelka vědoma trvalosti a nezvratnosti zákroku. Stejně tak je součástí zdravotnické dokumentace i svolení k operaci a ke všem zákrokům, které se během operace ukážou nutnými a potřebnými. Podle NSS se však ve stěžovatelčině zdravotnické dokumentaci nenachází žádný dokument, který by svým obsahem odpovídal svobodnému a informovanému souhlasu ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o protiprávních sterilizacích. Aby se o takový souhlas mohlo jednat, musí být osoba srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích. Pokud nejsou tyto informace poskytnuty nebo jsou neúplné, nelze následný souhlas považovat za řádný. Svobodný souhlas také znamená, že nebyl udělen pod nátlakem či donucením. Je pravdou, že v žádosti o provedení sterilizace je uvedeno, že si stěžovatelka jako žadatelka o provedení sterilizace je vědoma toho, že zákrok je trvalý a nezvratný. NSS však v rozsudku ze dne 19. 9. 2024, č. j. 7 As 12/2024-45, bodech 18 až 22, dospěl k závěru, že za informovaný souhlas nelze bez dalšího považovat podpis žádosti o sterilizaci. Nejedná se totiž o dostatečné poučení o všech aspektech a následcích zákroku. [...] Prohlášení na dokumentu Operační vložka chirurgická, ‚Já podepsaný svoluji k operaci a ke všem zákrokům, které se během operace ukážou nutnými nebo potřebnými.‘ podepsané stěžovatelkou a svědkem taktéž nelze považovat za informovaný souhlas ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o protiprávních sterilizacích. Ani z tohoto prohlášení není zjevné, jaká operace bude stěžovatelce provedena, ani není patrná konkrétní vědomost stěžovatelky o povaze operace“. V tomto rozsudku kasací soud dospěl k závěru, že obecný souhlas ke všem zákrokům, které se během operace ukážou nutnými, nelze považovat za informovaný souhlas o povaze operace. V nyní posuzované věci přitom není ani zřejmé, k jakému zákroku/ jakým zákrokům žalobkyně souhlas udělila.
31. Městský soud tak uzavírá, že žalobkyně jednak samotnou žádost podepsala za okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu, jednak nebyla dostatečně informována o povaze zákroku. Z toho důvodu má soud za to, že sterilizace byla provedena v rozporu se zákonem. Žádosti žalobkyni o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci tak měly správní orgány vyhovět.
32. Žalobkyně posledně namítá, že žalovaný nedostatečně a nesprávně zjistil skutkový stav, neboť ponechal důkazní břemeno pouze na žalobkyni bez toho, aniž by sám, jakkoliv aktivně postupoval. Touto námitkou se již městský soud nebude pro nadbytečnost zabývat, jelikož již z výše uvedených důvodů seznal žalobu důvodnou. Odpověď na tuto námitku ani nemá význam pro navazující řízení, jelikož z výše uvedených důvodů soud seznal, že žádosti žalobkyně je nutné vyhovět.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

33. Z výše uvedených důvodů městský soud rozhodnutí ministra žalovaného zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. jsou správní orgány právním názorem vysloveným v tomto rozsudku vázány.

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

Vzhledem k tomu, že soud vyhodnotil provedení sterilizace žalobkyně jako protizákonné, správní orgány v dalším řízení vyhovějí žádosti žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci.

34. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Jelikož měla žalobkyně ve věci plný úspěch, náleží jí náhrada nákladů řízení. Tyto náklady představují odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta. Odměna náleží celkem za 3 úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. 12. 2024], za návrh ve věci samé (žaloba) ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu a za účast na jednání dne 19. 3. 2025 [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025]. Za každý úkon právní služby učiněný před 1. 1. 2025 náleží zástupci žalobkyně mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024. Za každý úkon učiněný od 1. 1. 2025 náleží žalobkyni mimosmluvní odměna ve výši 4 620 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025], která se zvyšuje o 450 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025. K tomu se připočítává i sazba daně z přidané hodnoty. Celkem tedy činí náhrada nákladů řízení částku 14 363 Kč, kterou je žalovaný povinen uhradit žalobkyni k rukám jejího zástupce do 30 dní od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 19. 3. 2025

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem provedla: S. K.